

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ – GIMNAZIU - 2007

PROGRAMA

A. Proba scrisă individuală

Notă: În pregătirea concurenților, se va avea în vedere abordarea integrată a limbii și literaturii. Subiectele vor fi concepute pentru a evalua calitatea cunoștințelor reflectate în competențele dobândite ca urmare a parcurgerii integrale a programei școlare în vigoare. Începând cu clasa a VI-a, pregătirea elevilor pentru participarea la olimpiada de limba și literatura română va viza, alături de parcurgerea integrală a conținutului programei pentru clasa respectivă, recapitularea integrală a noțiunilor cuprinse în programa claselor anterioare.

Pentru proba scrisă individuală, nu se vor formula subiecte din speciile literare populare studiate prin programa școlară (basmul popular, doina populară, balada populară, strigăturile etc.) Cunoștințele dobândite de elevi la aceste capitole vor fi aplicate în pregătirea pentru proba în echipă, numai la etapa națională, la clasele a VII-a și a VIII-a.

Subiectele vor avea structura celor primite în anul școlar 2005 – 2006.

Pentru toate etapele concursului, timpul de lucru este de 2 ore pentru elevii claselor a V-a și a VI-a și de 3 ore pentru elevii claselor a VII-a și a VIII-a.

Clasa a V-a:

A. Lectura:

1. Cartea – obiect cultural.
2. Teorie literară: raportul dintre realitate și literatură; opera literară; moduri de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul.
3. Personajul literar; caracterizarea sumară (portret fizic și moral); figuri de stil (personificarea, comparația, enumerația, repetiția, epitetul); versificația: strofa, versul, rima.
4. Texte nonliterare (articolul de dicționar, reclama)

B. Practica rațională și funcțională a limbii: tipuri de comunicare:

1. Comunicarea scrisă: organizarea textului scris. Părțile unei compuneri (introducere, cuprins, încheiere; aplicarea corectă a punctuației; scrierea reflexivă (relatarea unor fapte sau întâmplări personale, scrisoarea familială, scrisoarea de felicitare); scrierea imaginativă (compuneri libere): povestirea, descrierea, portretul.
2. Scrierea despre textul, literar sau nonliterar: rezumatul, povestirea, aprecieri sumare referitoare la texte lirice și epice.

C. Elemente de construcție a comunicării:

1. Lexicul. Familia lexicală (numai cuvintele obținute prin derivare), câmpuri lexicale. Utilizarea corectă a cuvântului; sinonime, antonime. Noțiuni de fonetică: sunet – literă, grupuri de litere; diftong, triftong, hiat; despărțirea cuvintelor în silabe.
2. Noțiuni elementare de sintaxă: propoziția simplă, propoziția dezvoltată; dezvoltarea propoziției simple; fraza. Morfosintaxa: părțile de vorbire/ părțile de propoziție (actualizarea cunoștințelor din ciclul primar).

Clasa a VI-a:

Programa recomandată pentru elevii din clasa a V-a, la care se vor adăuga următoarele:

1. Autorul, eul liric și naratorul; figuri de stil: tipuri de epitete, hiperbola, antiteza; tipuri de rimă, măsura ritmul, texte literare populare și culte; texte nonliterare (anunțul, știrea, afișul).
2. Organizarea unui text în funcție de destinație (scrisoarea, cererea, telegrama, cartea poștală); scrierea funcțională: textul de tip informativ: oferire de informații privind diverse aspecte ale realității înconjurătoare; instrucțiuni privind efectuarea diverselor acțiuni.
3. Scrierea reflexivă (inspirată din experiența personală). Relatarea. Argumentarea unui punct de vedere. Scrierea imaginativă (compuneri libere). Descrierea. Povestirea. Portretul. Scrierea despre textul literar: aprecieri simple referitoare la organizarea textelor epice și lirice studiate.
4. **Elemente de construcție a comunicării:**
 - a. îmbogățirea vocabularului (derivarea, compunerea); tipuri de sinonime, omonime, omofone, omografe, pleonasmul, paronimele; despărțirea în silabe a derivatelor și a compuselor;
 - b. modurile personale și nepersonale ale verbului – funcții sintactice,
 - c. substantive defective de singular sau plural; substantive colective; funcții sintactice.

Clasa a VII-a:

A. Programă recomandată pentru elevii claselor a V-a și a VI-a, la care se vor adăuga, la speciile literare studiate în clasele a V-a și a VI-a, următoarele:

1. balada cultă,
2. poemul eroic,
3. proverbul,
4. imnul, oda, psalmii.

B. Conținuturi:

1. Structuri în textele epice (procedee de legare a secvențelor, timp, spațiu).
2. Structuri în textele lirice (concordanța dintre forma fonetică și grafică a poeziei și ideea transmisă de aceasta).
3. Figuri de stil: repetiția (aliterația, asonanța). Antiteza. Metafora. Tipuri de rimă. Piciorul metric bisilabic. Tipuri de ritm. Versul liber.
4. Genuri și specii literare.
5. **Elemente de construcție a comunicării:**
 - a. discursul; relația text, frază, propoziție, cuvânt; sensul cuvintelor în context; rolul sufixelor în realizarea sensului cuvintelor (tipuri de sufixe); derivatele parasintetice;
 - b. conversiunea; neologismele; evitarea greșelilor de folosire a neologismelor, tipuri de sinonime; tipuri de omonime, cuvinte polisemantice; polisemia în raport cu omonimia; unități frazeologice – rolul acestora în asigurarea expresivității limbii; formule și clișee internaționale;
 - c. morfosintaxă: verbe copulative, predicative și auxiliare; diatezele verbului, verbe personale, impersonale, locuțiunea verbală; substantivul și locuțiunea substantivală; substituți ai substantivului; adjectivul, locuțiunea adjectivală; funcțiile sintactice specifice părților de vorbire care se declină.

Clasa a VIII-a:

A. Programa recomandată pentru elevii claselor a V-a, a VI-a și a VII-a, la care se vor adăuga următoarele:

1. romanul,
2. scrieri SF.

B. Conținuturi:

1. Structurarea mesajului operei literare. Structura operei literare.
2. Figuri de stil. Alegoria, inversiunea, invocatia, interogația și exclamația retorică.
3. Versificația; amfibrahul.
4. Genuri și specii literare (caracteristici): liric, epic.
5. **Elemente de construcție a comunicării:**
 - a. mijloace de realizare a relațiilor sintactice în propoziție și în frază: flexiunea, joncțiunea, juxtapunerea, topica, intonația, pauza. Cuvinte și construcții incidente; punctuația lor; anacolutul, tautologia, jargonul, argoul. Vocabularul: dublete etimologice, limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă. Prefixoide, sufixoide, rolul neologismelor în dezvoltarea sinonimiei. Valorile stilistice ale nivelului fonetic într-un text literar.
 - b. Predicatul; tipuri de predicat; (predicativa).
 - c. Subiectul; tipuri de subiect, (subiectiva); relația parte de propoziție – parte de vorbire.

Repartizarea materiei pentru fiecare etapă a olimpiadei

Pregătirea elevilor pentru olimpiadă va avea în vedere parcurgerea și aprofundarea conținuturilor din programa obișnuită. Conținuturile din programa pentru olimpiadă, în funcție de data fiecărei etape, vor fi parcurse după cum urmează:

Etapa/data Clasa	a V-a	a VI-a	a VII-a	a VIII-a
Pe localitate/ sector – 25 februarie 2007	A – 1,2,3; B – 1; C – 1.	1,2, 4-a,b;	A – 1,2; B – 1,2, 5-a.	A – 2. B – 1, 5-a.
Județeană/ municipiul București – 10 martie 2007	A – 1,2,3,4; B -1,2; C – 1, 2.	1,2,3, 4- a,b,c;	A – 1,2,3; B -1,2,3, 4, 5 - a, b.	A – 1,2; B – 1,2,3 5- a,b.
Națională – Iași, 11 – 14 aprilie 2007	-	-	A – 1,2,3,4; B – 1,2,3,4, 5-a,b,c.	A – 1,2; B – 1,2,3,4, 5-a,b,c.

Bibliografia pentru etapa națională (clasele a VII-a și a VIII-a):

Se vor recomanda, spre lectură, operele literare aparținând autorilor români nominalizați în programa școlară pentru fiecare clasă gimnazială, la capitolul „Texte sugerate”. Concurenții, începând cu clasa a VI-a, vor primi ca bibliografie și recomandările prevăzute la acest capitol pentru clasele anterioare.

B. Proba în echipă (etapa națională - clasele a VII-a și a VIII - a)

Pentru acest an, temele propuse pentru proba în echipă vor fi:

- Meșteșugurile tradiționale – expresie a spiritualității românești.

- Simbolistica meșteșugurilor populare românești legate de sărbătorile de primăvară.

Motivăm opțiunea, prin faptul că meșteșugurile specifice spațiului tradițional românesc reprezintă elemente care conturează identitatea națională a României în context european și probează deopotrivă diversitatea etnică a populației de pe teritoriul țării noastre. La etapa națională, concurenții vor dovedi cunoașterea meșteșugurilor tradiționale specifice zonei de proveniență și vor fi capabili să le prezinte atât în scris, cât și oral.

Pregătirea echipajului reprezentativ al fiecărui județ pentru a concura la etapa națională se va face cu respectarea temelor propuse.

Pentru proba de lucru în echipă, se pot consulta și următoarele lucrări:

- Pavel Ruxăndoiu, *Folclorul literar în contextul culturii populare românești*, Ed. "Grai și Suflet – Cultura Națională", 200
- Gheorghe Vrabie, *Folclorul. Obiect – principii – metodă – categorii*, Ed. Acad., 1970, partea I – Introducere în folcloristică, partea a II-a – Principii – metodă

Profesorii care vor pregăti echipajul reprezentativ al fiecărui județ vor putea consulta și alte lucrări de specialitate.

**Inspector general,
Mina-Maria Rusu**